

POROČILO O REZULTATIH INFRASTRUKTURNEGA PROGRAMA (IP) - ESFRI - V LETU 2016 IN PROGRAM DELA ZA LETO 2017

A. SPLOŠNI PODATKI

1. Šifra raziskovalne organizacije (RO), naslov in vodja infrastrukturnega programa (IP)

Šifra RO	RO izvajalka infrastrukturnega programa
0501	INŠTITUT ZA NOVEJŠO ZGODOVINO, Kongresni trg 1, Ljubljana

Šifra IP	Naslov infrastrukturnega programa
IP - 0501	RAZISKOVALNA INFRASTRUKTURA SLOVENSKEGA ZGODOVINOPISJA

Šifra (ARRS)	Vodja infrastrukturnega programa
17106	Dr. Mojca Šorn

2. Organizacijska/e enota/e izvajanja infrastrukturnega programa

INFRASTRUKTURNI PROGRAM v RO izvaja/jo naslednja/e notranja/e organizacijska/e enota/e (OE)

zap.št.	naziv OE	vodja OE
1.	Znanstvenoraziskovalni oddelek INZ	dr. Damijan Guštin

3. Podpora sodelovanja pri mednarodnih ESFRI projektih:

Naziv OE, ki sodeluje v ESFRI projektu	Naziv ESFRI projekta	Odgovorna oseba v Sloveniji za ESFRI projekt
INZ in ZRC SAZU	DARIAH / DARIAH-SI (SI-DIH) / (SIstory)	dr. Jerneja Fridl in dr. Mojca Šorn

B. OPIS IN VSEBINA DELA SODELOVANJA PRI ESFRI PROJEKTU(-IH) (Opis infrastrukture)

V preteklem infrastrukturnem programskem obdobju je Inštitut za novejšo zgodovino (INZ) začel sodelovati pri evropski raziskovalni infrastrukturi ESFRI, ki jo je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport v Načrtu razvoja raziskovalnih infrastruktur 2011–2020 uvrstilo na seznam nacionalno pomembnih projektov.

Pri vključevanju Slovenije v Evropske raziskovalne infrastrukturne konzorcije – ERIC, ki so v okviru programov Evropskega strateškega foruma za raziskovalne infrastrukture (European Strategy Forum on Research Infrastructures – ESFRI), Inštitut za novejšo zgodovino v partnerstvu z Znanstvenoraziskovalnim centrom SAZU (ZRC SAZU) sodeluje v nacionalnem konzorciju velike raziskovalne infrastrukture **DARIAH – Digitalna raziskovalna infrastruktura za umetnost in humanistiko** (Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities).

Namen sodelovanja:

- povezovanje s sodelujočimi infrastrukturnimi skupinami v mreži DARIAH pri vzpostavljanju evropske digitalne raziskovalne infrastrukture za umetnosti in humanistiko,
- v skladu s smernicami DARIAH vzpostavitev in homogenizacija nacionalne digitalne raziskovalne infrastrukture za humanistiko in umetnost (DARIAH-SI), ki poteka v skladu z osnutkom *Načrta razvoja RI 2011–2020 Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo*, in bo kompatibilna z evropsko mrežo,
- izdelava tehnološko naprednih informacijsko komunikacijskih sistemov, ki bodo poleg dostopnosti historičnih vsebin, relevantnih za proučevanje slovenske zgodovine, omogočali ustvarjanje novih raziskovalnih podatkov in na podlagi teh novih spoznanj, potrebnih za razvoj zgodovinopisja in humanistike, kar posledično pomeni krepitev nacionalne identitete in splošnega družbenega napredka tako v nacionalnem kot tudi globalnem prostoru (portal Zgodovina Slovenije–SIstory),
- s pomočjo vseh sistemov uporabnike/raziskovalce usmerjati k uporabi novih tehnologij ter izkoriščanju možnosti, ki jih te ponujajo.

Opis in vsebina dela:

1. Evropska mreža za humanistiko in umetnosti Digital Research Infrastructure for Arts and Humanities – DARIAH:
  - Pravni status: 15. avgusta 2014 je Evropska komisija v Uradnem listu potrdila ustanovitev DARIAH-EU kot pravne osebe po evropskem pravu. Ustanovljen je bil konzorcij ERIC (European Research Infrastructure Consortium) s 15 državami članicami, med njimi tudi s Slovenijo. S tem je upravna in delovna oblika konzorcija končno postala operativna.
  - Razvojna politika in vsebinsko-tehnološka dejavnost:
    - Aktivno sodelovanje v vseh organih DARIAH:
      - delovni sestanki,
      - virtualni kompetenčni centri,
      - letna konferenca,
      - delavnica Digital Arts and Humanities,
      - komite nacionalnih koordinatorjev,
      - generalna skupščina.

2. Nacionalna digitalna infrastruktura za humanistiko in umetnost DARIAH-SI:

- Spletni sistemi - vzdrževanje:
  - portal DARIAH-SI, ki predstavlja vsebine v povezavi z razvojem in uporabo praks in orodij iz sveta digitalne humanistike,
  - portal SIDIH, vozlišče po vsebinah s področja humanistike in umetnosti.
- Aktivno sodelovanje:
  - z nacionalno raziskovalno infrastrukturo CLARIN:
    - na področju novih znanj v digitalnem raziskovalnem okolju,
    - v upravnem odboru CLARIN.SI,
  - s Slovenskim društvom za jezikovne tehnologije, Centrom za jezikovne vire in tehnologije Univerze v Ljubljani in slovensko vejo iniciative CLARIN.SI pri programski zasnovi in organizaciji mednarodne konference *Jezikovne tehnologije in digitalna humanistika*,
  - s Centrom za informacijsko modeliranje Univerze v Gradcu:
    - projekt za dinamično spletno predstavitev TEI vsebin s sprotno HTML transformacijo na osnovi Fedora repozitorija in Cirilo vmesnika,
  - z DARIAH-SR.

3. Nacionalna digitalna infrastruktura za zgodovinopisje in humanistiko:

- Tehnološka nadgradnja sistema Zgodovina Slovenije – SIStory (verzija 3.0):
  - vzpostavitev programske arhitekture z mikro storitvami za komuniciranje z odjemalci,
  - vzpostavitev handle unikatnega identifikatorja za portal SIStory, ki vključuje mdr. tudi preusmeritev starega SIStory URN na novi identifikator,
  - izdelava postopka dolgotrajnega ohranjanja raziskovalnih podatkov in kulturne dediščine, ki jih hrani/producira IP INZ.
- Vzdrževanje sistema:
  - redno pregledovanje spletnega mesta za zagotavljanje delovanja vseh funkcionalnosti,
  - preverjanje in optimiziranje relacijske podatkovne baze,
  - skrb za pravilno delovanje indeksiranja podatkov za optimalno delovanje iskalnika,
  - skrb za virtualno gostovanje strežnika za redundanco oziroma za dnevni backup vseh podatkov,
  - priprava projekta za vzpostavitev oddaljene lokacije za oddaljeno arhiviranje.
- Vsebinska nadgradnja - digitalizacija in spletna objava gradiv s poudarkom na avtorsko-pravnem vidiku, standardizaciji in metapodatkovni inventarizaciji digitaliziranih gradiv.
  - Podatkovne baze:
    - Zgodovinarski indeks citiranosti / Slovenski indeks citiranosti.
    - Popisi prebivalstva Slovenije 1830-1931.
    - Sejni zapisi izvršnih in zakonodajnih teles, Slovenija.
    - Smrtne žrtve med prebivalstvom na območju Republike Slovenije med 2. svetovno vojno in neposredno po njej.
    - Projekt Zbiranje podatkov o vojaških žrtvah 1. svetovne vojne na Slovenskem.
    - Programi slovenskih političnih organizacij 1890–1918.

4. Strokovna pomoč in izobraževanje s poudarkom na tehničnih vidikih in raziskovalnih metodah digitalne humanistike:

- svetovanje s področja avtorsko-pravne zakonodaje,
- tehnično opismenjevanje (označevalni in programski jeziki),
- somentorstvo pri študentski praksi,
- aktivna udeležba pri predmetu Izbrana poglavja iz sodobne slovenske lokalne zgodovine Oddelka za zgodovino FF UL idr.

C. REZULTATI DELA SODELOVANJA PRI ESFRI PROJEKTU(-IH) (Dosedanje aktivnosti)

Rezultati dela:

- pridobitev in obdelava številnih in raznolikih vsebin oziroma podatkov, primernih za uporabo v raziskovalnem okolju,
- razvoj spletnih sistemov in orodij po najsodobnejših standardih,
- spremljanje metodologij in standardov, skladnih z aktualnimi trendi/evropskimi smernicami,
- diseminacija novih znanj s področja digitalne humanistike v digitalnem raziskovalnem okolju,
- popularizacija slovenske digitalne humanistike.

1. Evropska mreža za humanistiko in umetnosti Digital Research Infrastructure for Arts and Humanities – DARIAH:

- **Aktivno sodelovanje v vseh organih DARIAH:**
  - delovni sestanki:
    - razvoja optimiziranega postopka (tako tehničnega, kot tudi vsebinskega) za oddajo in odobritev nacionalnih finančnih vložkov,
  - virtualni kompetenčni centri:
    - priprava prevodov za diseminacijo izvlečkov panevropske ankete o uporabi digitalnih orodij med raziskovalci s področja humanistike, ki je del delovne skupine DIMPO,
  - (redna) letna konferenca (Ghent, 10. - 12. 10. 2016), ki so se je udeležili udeleženci iz 23 držav, kar nakazuje na potrebo širitve DARIAH preko evropskega okvira,
  - komite nacionalnih koordinatorjev (Dunaj, 3. 11. 2016): pod novim vodstvom in s spremembami v odboru direktorjev je začel izvajati proaktivno politiko, ki je rezultirala v konsolidaciji strateškega načrta in konsolidaciji aktivnosti široke mreže DARIAH,
  - delavnica Digital Arts and Humanities (Ghent, 10. - 12. 10. 2016), ki je bila s predavanji, predstavitvami in predvsem množico neformalnih srečanj ob panelih priložnost za nastajajoče in obstoječe delovne skupine v DARIAH, da se okrepijo in povežejo, saj je eden od glavnih atributov DARIAH to, da ponuja prostor različnim načinom povezovanja strokovnjakov s področja DH,
  - generalna skupščina (virtualna 19. 5. 2016 in 4. 11. 2016, Dunaj): spremljanje in reševanje upravnih vprašanj, ki obravnavajo evalvacijo dela konzorcija in validacijo smernic za bolj gladko delovanje evropske mreže v prihodnosti.

2. Nacionalna digitalna infrastruktura za humanistiko in umetnost DARIAH-SI:

- **Spletni sistemi – vzdrževanje/nadgradnja:**
  - portal DARIAH-SI, ki predstavlja vsebine v povezavi z razvojem in uporabo praks in orodij iz sveta digitalne humanistike,
  - portal SIDIH, vozlišče po vsebinah s področja humanistike in umetnosti.
- **Aktivno sodelovanje:**
  - z nacionalno raziskovalno infrastrukturo CLARIN:
    - na področju novih znanj v digitalnem raziskovalnem okolju,
    - v upravnem odboru CLARIN.SI,
  - s Slovenskim društvom za jezikovne tehnologije, Centrom za jezikovne vire in tehnologije Univerze v Ljubljani in slovensko vejo iniciative CLARIN.SI pri programski zasnovi in organizaciji mednarodne konference Jezikovne tehnologije in digitalna humanistika (Ljubljana, 29. 9. - 1. 10. 2016): <http://www.sdjt.si/wp/dogodki/konference/jtdh-2016/>, ki je predstavljala prvi pravi poskus dviga pomena digitalne humanistike na nacionalnem nivoju ter homogenizacije DH skupnosti: <http://www.sdjt.si/wp/dogodki/konference/jtdh-2016/zbornik/>,

- s Centrom za informacijsko modeliranje Univerze v Gradcu:
  - projekt za dinamično spletno predstavitev TEI vsebin s sprotno HTML transformacijo na osnovi Fedora repozitorija in Cirilo vmesnika:
    - instalacija Linux strežnika, testna postavitev Fedora repozitorija, Fedora odjemalca in Cirilo vmesnika na nacionalni ravni,
- z DARIAH-SR (Nacionalna biblioteka Srbije):
  - izdelava transkripta dokumenta, ki služi kot testni primer za oceno možnosti skupnega delovanja na vsebini.

3. Nacionalna digitalna infrastruktura za zgodovinske in humanistične

- **Tehnološka in vsebinska nadgradnja** portala Zgodovina Slovenije – SIstory, ki je v letu 2016 uporabnikom nudil še hitrejši in enostavnejši dostop do raznovrstnega prosto in odprto dostopnega verificiranega digitalnega in digitaliziranega gradiva, opremljenega s CC licencami, ki mogoča ustvarjanje, obstoj, (ponovno) uporabo in dolgoročno hrambo (novih) kompleksno strukturiranih digitalnih podatkov, potrebnih za (digitalno) raziskovalno delo:
  - *Tehnološka nadgradnja:*
    - vzpostavitev programske arhitekture z mikro storitvami za komuniciranje z odjemalci:
      - organizacija novih vsebinskih sklopov:
        - ✓ omogočajo jasnejše uvrščanje posamičnih publikacij v vsebinske rubrike po principu slediti metodologiji zgodovinarskih raziskav in ne več primarno osredotočati se na njihovo bibliografsko klasifikacijo,
      - posodobitev metapodatkovne baze,
      - prečiščenje podatkov,
      - postavitev novega iskalnika:
        - ✓ enostavnejše in učinkovitejše filtriranje,
      - vzpostavitev handle unikatnega identifikatorja za portal SIstory, ki vključuje mdr. tudi preusmeritev starega SIstory URN na novi identifikator.
  - *Izdelava postopka dolgotrajnega ohranjanja raziskovalnih podatkov in kulturne dediščine*, ki jih hrani/producira IP INZ.
  - *Vsebinska nadgradnja - digitalizacija in spletna objava gradiv:*
    - Analogno gradivo: nalaganje večjih količin novega materiala je bilo v 2016 zaradi prenove portala onemogočeno, projekt objave bo dokončno realiziran v prvi polovici 2017:
      - v matični ustanovi je bilo skeniranih in na portalu SIstory objavljenih 42.200 strani gradiv,
      - zunanji ponudnik je digitaliziral:
        - ✓ Poročevalec (1975-1996),
        - ✓ stenografske zapise kranjskega deželnega zbora (1870-1874),
        - ✓ Delo 1989-1993 (medinstitucionalni projekt).
    - Video vsebine: objava pomembnejših domačih in mednarodnih znanstvenih simpozijev, okroglih miz in individualnih predavanj: 200 ur posnetkov.
    - Elektronske publikacije in elektronske znanstvene izdaje:
      - izdelava XSLT stilov za pretvorbo TEI v HTML publikacije:
        - ✓ nadgradnja stilov konzorcija TEI in prehod iz pete v šesto verzijo Zurb Foundation (<https://github.com/SIstory/Stylesheets>), ki omogočajo direktno pretvorbo v:

- ❖ monografije (primer nove pretvorbe <http://www.sistory.si/11686/34857>),
- ❖ monografije s samostojnimi avtorskimi poglavji (<http://www.sistory.si/11686/36073>),
- ❖ monografije z vsebinskimi sklopi (<http://www.sistory.si/11686/36134>),
- ❖ revije in zbornike (<http://www.sistory.si/11686/36113>),
- izdelava zbornika *Between the House of Habsburg and Tito. A Look at the Slovenian Past 1861-1980*,
- izdelava testnih XSLT stilov za preizkus funkcionalnosti repozitorija Fedora Commons in Java vmesnika Cirilo.
- Pridobitev digitaliziranega gradiva iz projekta Zgodovinskega arhiva Ljubljana in FamilySearch: 269000 slik:
  - urejanje materiala,
  - predelava skenov iz TIF v JPG in JPG2000,
  - izdelava postopka za:
    - ✓ dodajanje vsebinskih metapodatkov,
    - ✓ dolgoročno hrambo v Archivematici in
    - ✓ pretvorbo za uvoz v orodje za transkribiranje historičnih demografskih podatkov in kot publikacije na portalu Sistory.
- Avtorsko-pravni vidik, standardizacija in metapodatkovna inventarizacija digitaliziranih gradiv: za vsa gradiva je bil urejen avtorsko-pravni vidik za spletno objavo, digitalizirana gradiva so bila standardizirana in metapodatkovno inventarizirana (inventariziranih je bilo 1357 enot oz. preko 20.000 standardiziranih vpisov).
- *Vsebinsko-tehnološka nadgradnja - podatkovne baze:*
  - Zgodovinarski indeks citiranosti:
    - harmonizacija v bazo vpisanih podatkov avtorjev citiranih del od črke S do Ž (za 4.497 oseb),
    - tehnološka nadgradnja sistema (Slovenski indeks citiranosti).
  - Popisi prebivalstva Slovenije 1830-1931:
    - pridobitev digitaliziranega gradiva iz projekta Zgodovinskega arhiva Ljubljana in FamilySearch: 269000 slik,
    - transkribiranje podatkov iz popisov:
      - ✓ Ljubljana 1931: za 16.482 oseb,
      - ✓ Ljubljana 1921: za 16.754 oseb.
  - Sejni zapisi izvršnih in zakonodajnih teles, Slovenija – v sklopu EuParl (European Information and Research Network on Parliamentary History):
    - dopolnitev postopkov in izdelava novih programov za označevanje govorov sej Državnega zbora po letu 1990 skladno s smernicami TEI (https://github.com/Sistory/Seje_DZ),
    - kodiranje besedil sejnih zapisov vseh teles 1990-1992 (približno 13 milijonov besed),
    - ureditev korpusa sejnih zapisov sej Zbora združenega dela Skupščine Republike Slovenije 1990-1992 (predvsem klasifikacija didaskalij) z dodano XML podatkovno bazo poslancev in ostalih govornikov ter s tematskim kazalom (<https://github.com/Sistory/SlovParl>),
    - izdelava XSLT stilov za pretvorbo SlovParl korpusa v zapis, primeren za naknadno avtomatsko jezikovno označevanje (<https://github.com/DARIAH-SI/CLARIN.SI>).
  - Programi slovenskih političnih organizacij 1890–1918: izdelava in objava elektronskega zbornika virov *Programi slovenskih političnih strank, organizacij in društev v letih 1890–1918: pregled k slovenski politični zgodovini*.

- korespondenca z zainteresirano javnostjo (posredovanje podatkov o žrtvah 2. svetovne vojne),
      - ažuriranje baze na osnovi posredovanih podatkov zainteresirane javnosti,
      - izdelava analiz za zainteresirano strokovno javnost,
      - izvoz baze na spletni portal SIstory.
    - Projekt Zbiranje podatkov o vojaških žrtvah 1. svetovne vojne na Slovenskem:
      - pregledovanje in ureditev partnerskih regionalnih baz,
      - vzpostavitev in urejanje skupne Google drive mape za deljenje podatkov med partnerji,
      - izpisovanje podatkov o padlih vojaki iz Verlustlist v excel tabelo (6.879 oseb, prepisanih je skupaj 8.117 oseb),
      - urejanje XML dokumenta z dvema seznamoma padlih vojakov 47. polka (3.628 oseb) iz knjige Das steirische Infanterieregiment Nr. 47 im Weltkrieg,
      - izdelava pripomočkov:
        - ✓ iskalnik po zbirki Krajevna imena na Slovenskem (<http://hdl.handle.net/11686/36052>),
        - ✓ kodiranje krajevnega repertorija iz leta 1910 za Štajersko, Kranjsko, Koroško in Primorsko - kodiranje podatkov o političnih okrajih, sodnih okrajih, občinah, krajih in krajevnih delih:
          - ❖ XML datoteka Styria-1910-slv.xml,
          - ❖ XML datoteka Carniola-1910-deu.xml,
          - ❖ XML datoteka Carinthia-1910-deu.xml,
          - ❖ XML datoteka Littoral-1910-deu.xml,
          - ❖ XML datoteka Gorz-1910-deu.xml,
          - ❖ XML datoteka Istria-1910-deu.xml,
          - ❖ geografsko kodiranje krajev na podlagi GeoNames – XML datoteka Carniola-1910-slv.xml,
          - ❖ geografsko kodiranje krajev na podlagi GeoNames – XML datoteka Styria-1910-slv.xml,
          - ❖ urejanje kazala v XML datoteki Carniola-1910-slv.xml,
        - ✓ vzpostavitev direktorija za prepisovanje iz krajevnega repertorija iz Splošnega pregleda Dravske banovine: II. (<https://github.com/SIstory/Ortsrepertorium/tree/master/year1939>).
- **Vzdrževanje sistema:**
  - redno pregledovanje spletnega mesta za zagotavljanje delovanja vseh funkcionalnosti,
  - preverjanje in optimiziranje relacijske podatkovne baze,
  - skrb za pravilno delovanje indeksiranja podatkov za optimalno delovanje iskalnika,
  - skrb za virtualno gostovanje strežnika za redundanco oziroma za dnevni backup vseh podatkov,
  - priprava projekta za vzpostavitev oddaljene lokacije za oddaljeno arhiviranje (Teharska 1, Celje):
    - ✓ dokumentacija,
    - ✓ računalniška oprema,
    - ✓ protokoli,
    - ✓ povečanje diskovnega polja na SIstory2 iz 500 na 800 MB.

4. Strokovna pomoč in izobraževanje:

- svetovanje s področja avtorsko-pravne zakonodaje,
- tehnično opismenjevanje (označevalni in programski jeziki),
- somentorstvo pri študentski praksi s področja informacijske znanosti in digitalne humanistike (marec 2016),
- aktivna udeležba pri predmetu Izbrana poglavja iz sodobne slovenske lokalne zgodovine Oddelka za zgodovino FF UL (INZ, 17. 10. 2016) – delo na projektu Popisi prebivalstva Slovenije 1830-1931.

5. Promocija dela in rezultatov:

- udeležba na znanstvenih sestankih doma in v tujini ter znanstveno-strokovno publiciranje,
- obveščanje uporabnikov preko:
  - sistemskih modulov Novice,
  - z osebno e-pošto,
  - po t. i. zgo-listi (mailing lista),
  - FB spletna stran.

D. NAČRTI ZA SODELOVANJE PRI ESFRI PROJEKTU(-IH) V LETU 2017*(Pričakovane koristi vključenosti Slovenije v projekt)***Cilji**

Cilji in dejavnosti RI so usmerjeni v izdelavo tehnološko naprednih informacijsko komunikacijskih sistemov, ki bodo omogočali ustvarjanje novih raziskovalnih podatkov in na podlagi teh novih spoznanj, potrebnih za razvoj zgodovinopisja in humanistike, kar posledično pomeni krepitev nacionalne identitete in splošnega družbenega napredka tako v nacionalnem kot tudi globalnem prostoru.

Vsebina

IP ZRC SAZU bo v partnerstvu z IP INZ še naprej nosilec nacionalne digitalne infrastrukture za humanistiko in umetnost (DARIAH-SI). IP INZ bo pri sodelovanju z evropsko mrežo DARIAH, katere cilj je vzpostaviti in poenotiti digitalno raziskovalno infrastrukturo za umetnost in humanistiko v Evropi, sodeloval z naslednjimi vsebinami:

1. Evropska digitalna infrastruktura za humanistiko in umetnost DARIAH:

- Razvojna politika - spremljanje razvoja in participacija:
  - sodelovanje na letni konferenci aprila 2017 v Berlinu,
  - sodelovanje v NCC boardu novembra 2017 na Danskem,
  - udeležba na generalni skupščini DARIAH jeseni 2017,
  - udeleževanje v virtualnih kompetenčnih centrih,
  - sodelovanje v delovni skupini DIMPO (WG Digital Methods and Practices Observatory), zadolženi za raziskave raziskovalnih praks v digitalnem okolju (izdelava DARIAH taksonomije raziskovalnih praks v digitalni humanistiki ipd.),
  - zbiranje dokumentacije predvidenih vsebinskih vložkov v DARIAH-ERIC za potrebe in v evidenco nastajajočega skupnega spletnega sistema.
- Vsebinsko-tehnološka dejavnost - prenašanje evropskih dobrih praks v nacionalni prostor in obratno:
  - aktivno sodelovanje s Zentrum für Informationsmodellierung – Austrian Centre for Digital Humanities (Karl Franzens-Universität Graz), ki vzdržuje Fedora Commons repozitorij Gams (<http://gams.uni-graz.at>):
    - nadgradnje obstoječega testnega repozitorija Fedora Commons <http://fedora.sistory.si/fedora/describe> (v sodelovanju z Inštitutom za slovensko literaturo in literarne vede):
      - uporaba Fedora Commons repozitorija za elektronske znanstveno kritične izdaje (Scholarly digital editions),
      - izdelava XSLT stilov za pretvorbo dokumentov v realnem času v HTML predstavitvene strani.

2. Nacionalna digitalna infrastruktura za humanistiko in umetnost DARIAH-SI:

- Razvojna politika - spremljanje razvoja in participacija:
  - spodbujanje diskurza o digitalni humanistiki in kulturi odprtih podatkov,
  - spremljanje in usklajevanje potreb in interesov slovenske digitalne humanistične skupnosti,
  - homogenizacija nacionalne digitalne humanistike:
    - podpora projektu TRACES, ki ga financira Evropska komisija (Obzorje 2020). V okviru delovne situacije Odlivanje smrti bo slovenskim predstavnikom v projektu (Društvo za domače raziskave) omogočena:

- objava zbirke posmrtnih mask na portalu SIstory (slike in metapodatki; možnost iskanja po zbirki),
  - objava dopoljenih metapodatkov v priročnih spletnih tabelah (kot HTML publikacije),
  - dolgoročna hramba v okviru projekta ustvarjene zbirke tudi po koncu projekta (v skladu z načrtom ravnanja z raziskovalnimi podatki; uporaba Archivematische).
- Vsebinsko-tehnološka dejavnost:
  - vzdrževanje in nadgradnja portala DARIAH-SI za potrebe diseminacije znanj v digitalni humanistiki,
  - vzdrževanje in adaptacija spletišča SI-DIH, iskalnika po slovenskih humanističnih vsebinah, v skladu s potrebami,
  - vsebinska in tehnološka nadgradnja nacionalnega spletišča Zgodovina Slovenije – SIstory:
    - digitalizacija in spletna objava relevantnih in frekventnih vsebin s področja slovenskega zgodovinopisja:
      - popularizacija znanosti in njene dediščine,
      - prilagajanje nacionalne dediščine novim medijem, splošno priznani tehnološki platformi in najnovejšim standardom,
    - urejanje avtorskopравnih vidikov za spletno objavo,
    - standardizacija gradiv in metapodatkovna inventarizacija,
    - pretvorba izbranih besedil v računalniško berljiv zapis, obdelava z označevalnimi jeziki, shranjevanje v bazah podatkov,
    - ustvarjanje novih vsebin v digitalnem mediju,
    - zagotovitev trajnejšega zapisa gradiv:
      - vzdrževanje,
      - zaščita in
      - dolgoročna hramba e-gradiv po najmodernejših standardih.
    - projekti nacionalnega pomena pri vključevanju v globalni prostor:
      - Longitudinalna baza podatkov Popisi prebivalstva Slovenije 1830-1935:
        - ✓ vsebinsko-tehnološki del:
          - ❖ transkribcija in čiščenje prepisanih podatkov (popis Ljubljane 1921, del 1.),
          - ❖ pretvorba in uvoz (Archivematische in orodje za transkribiranje) popisa prebivalstva Ljubljane 1921, del 2.,
          - ❖ pretvorba in uvoz popisa prebivalstva Ljubljane 1910 v Archivematico in modul Popisi prebivalstva (orodje za transkribiranje historičnih demografskih podatkov),
          - ❖ pretvorba in uvoz (Archivematische in orodje za transkribiranje) popisa Novo mesto 1870,
          - ❖ izdelava indeksov popisov iz orodja za transkribiranje,
          - ❖ digitalizacija popisa občin, ki so bile leta 1935 pridružene Ljubljani,
  - ✓ izhodišča za raziskave: raziskovalcem bo sistem omogočal procesiranje podatkov v skladu z njihovimi raziskovalnimi potrebami. Baza ne bo omogočala le raziskovanja gospodarskih in socialnih strukturnih sprememb in različnih demografskih režimov, temveč tudi sestavljanje življenjskih zgodb posameznikov, družin, rodbin. Omogočila bo

- odpiranje novih raziskovalnih pristopov pri proučevanju pojavov urbanizacije, rodnostnega obnašanja, poklicnega udejstvovanja, migracij itd.
- Sejni zapisi izvršnih in zakonodajnih teles, Slovenija:
    - ✓ vsebinsko-tehnološki del:
      - ❖ izdelava programov za hitrejšo in natančnejšo pretvorbo prvotnih HTML in DOCX formatov v TEI,
      - ❖ dodatna ureditev TEI dokumentov s kodiranimi zapisi sej Skupščine RS 1990-1992 (https://github.com/SIstory/Seje_DZ, <https://github.com/SIstory/SlovParl>, <https://github.com/DARIAH-SI/CLARIN.SI>) in priprava teh za hrambo v repozitoriju raziskovalnih podatkov CLARIN.SI,
    - ✓ izhodišča za raziskave: gradivo je nepogrešljiv vir pri raziskovanju parlamentarne zgodovine (ne le za zgodovinarje, temveč tudi sociologe, politologe, jezikoslovce idr.). Za 2017 je v načrtu mdr. priprava znanstvene monografije *Iz zgodovine parlamentarnega govora: prva povojna večstrankarska skupščina (1990–1992)*,
    - ✓ povezovanje z evropsko mrežo EuParl (European Information and Research Network on Parliamentary History: <http://euparl.net/>), ki omogoča izmenjavo in diseminacijo znanj ter promovira primerjalne študije razvoja parlamentarne kulture v Evropi.
  - Kranjski deželni zbor 1861-1918:
    - ✓ vsebinsko-tehnološki del: popolnjevanje sklopa z digitaliziranimi objavami stenografskih zapisnikov zasedanj deželnega zbora (predmet projekta digitalizacije 2016-2019) in metapodatkovno inventarizacijo,
    - ✓ izhodišča za raziskave: objavljeno gradivo bo odstiralo politično, kulturno in gospodarsko življenje v avstrijski ustavni dobi na Kranjskem.
  - Zbiranje podatkov o vojaških žrtvah 1. svetovne vojne na Slovenskem – projekt koordinira IP INZ, sodelujočih je 16 partnerjev:
    - ✓ vsebinsko-tehnološki del:
      - ❖ poenotenje regionalnih baz žrtev,
      - ❖ priprava skupne relacijske baze podatkov,
      - ❖ izdelava pripomočkov (kodiranje krajevnih repertorijev ter povezava in pretvorba podatkov v baze, ki bodo olajšale identifikacijo krajev),
    - ✓ izhodišča za raziskave:
      - ❖ znanstven vidik: umestitev tematike in podatkov v širši historično-geografski okvir,
      - ❖ podpora državnim in drugim vladnim organom: Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Direktoratu za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja pri detektiranju smrtnih

- žrtve med slovenskimi vojaki v prvi svetovni vojni ter pridobivanju dodatnih podatkov o žrtvah, ki so pokopane v Sloveniji; Ministrstvu za obrambo pri detektiranju lokacij padlih vojakov na fronti.
- Smrtne žrtve med prebivalstvom na območju RS med 2. svetovno vojno in neposredno po njej:
    - ✓ vsebinski del: dopolnjevanje podatkov v sodelovanju z uporabniki,
    - ✓ izhodišča za raziskave:
      - ❖ možnost celovite strukturne analize glede na vojni status žrtev oziroma vpetost v vojno dogajanje, glede na povzročitelje njihove smrti, glede na socialno in narodno pripadnost žrtev,
      - ❖ možnost detektiranja razlik v populacijski izgubi na posameznih območjih, prizadetost različnih starostnih skupin, prizadetost glede na spolno pripadnost,
      - ❖ umeščenost tematike in podatkov v širši historično-geografski okvir,
    - ✓ podpora državnim in drugim vladnim organom pri izvajanju:
      - ❖ Zakona o žrtvah vojnega nasilja in
      - ❖ Zakona o popravi krivic, kot tudi pri izvajanju
      - ❖ Zakona o dopolnitvah Zakona o matičnih knjigah iz leta 1995, torej pri vodenju postopkov ugotovitve in naknadnega vpisa smrti v matično knjigo umrlih,
  - arhiviranje gradiv: prenos gradiv v aplikacijo za dolgoročno arhiviranje datotek Archivematica (po Smernicah za zajem, dolgotrajno ohranjanje in dostop do kulturne dediščine v digitalni obliki) in vzpostavitev kapacitet za arhiviranje z oddaljene lokacije (Teharska 1, Celje),
  - izgradnja repozitorijev po standardih OAIS in Data Seal of Approval: SIStory -> Archivematica <- Fedora Commons, Cirilo (v sodelovanju s Zentrum für Informationsmodellierung – Austrian Centre for Digital Humanities (Karl Franzens-Universität Graz) in Inštitutom za slovensko literaturo in literarne vede),
  - implementacija nove relacijske SQL baze Slovenski indeks citiranosti - SICI (v primeru izkazane potrebe financerja): baza bi bila relevantna za raziskovalce, znanstvene institucije in vladne organe, ki oblikujejo znanstveno politiko, saj je javna objava verificiranih podatkov o citiranosti pripomoček pri ocenjevanju znanstvenega dela. Sistem je pomemben tudi v evropskem prostoru, saj omogoča identifikacijo mednarodnih del, ki jih citirajo slovenski avtorji. V primeru, da načrtovalci znanstvene politike prepoznajo potrebo, lahko IP INZ bazo (vsebinsko) razširi na področje humanistike (Slovenski indeks citiranosti-Humanistika),
  - objava programskih kod novo razvitih orodij v sistemu GitHub, kjer bodo na voljo javnosti pod odprtokodno licenco,
  - urejanje in dopolnjevanje dokumentacije IP INZ ter objava prosto- in odprto dostopnih XML shem v sklopu DH.

- Sodelovanje z nacionalnimi RI, vključenimi v mednarodne infrastrukturne projekte:
  - CLARIN:
    - na področju novih znanj v digitalnem raziskovalnem okolju,
    - v upravnem odboru CLARIN.SI,
    - pretvorba historičnih besedil v skladu s standardi za jezikovne tehnologije in dolgotrajna hramba v repozitoriju CLARIN.SI,
    - uporaba jezikoslovnih tehnologij, razvitih v okviru CLARIN.SI pri označevanju historičnih besedil,
  - CEESDA:
    - na področju pretvorb in dolgotrajne hrambe popisov prebivalstva v skladu z mednarodnimi in slovenskimi statističnimi standardi (Arhiv družboslovnih podatkov).
- Strokovna pomoč in izobraževanje:
  - svetovanje s področja avtorsko-pravne zakonodaje,
  - skeniranje in obdelava gradiv,
  - tehnično opismenjevanje (označevalni in programski jeziki) ipd.,
  - delavnice in seminarji, osredotočeni na tehnične vidike in raziskovalne metode digitalne humanistike (mdr. delavnica o uporabi TEI in zapisnikov zasedanj slovenskega parlamenta).
- Promocija digitalne humanistike in zgodovinopisja doma in v tujini.
- Kandidiranje na razpisu **Zbiranje predlogov za izkaz interesa za »Razvoj raziskovalne infrastrukture za mednarodno konkurenčnost slovenskega RRI prostora«** Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (obdelava historičnih besedil po TEI smernicah).

Pomen vsebine in dejavnosti pri vključenosti Slovenije v projekt za:

1. domače raziskovalce pri njihovem znanstvenem razvoju in vključevanju v evropski strokovni prostor ter raziskovalce, ki proučujejo zgodovino s področja Republike Slovenije:
  - hiter, enostaven, brezplačen in stabilen dostop do raznovrstnega prosto in odprto dostopnega verificiranega digitalnega ter digitaliziranega gradiva, opremljenega s CC licencami,
  - ustvarjanje, obstoj, (ponovna) uporaba in dolgoročna hramba (novih) kompleksno strukturiranih digitalnih podatkov, potrebnih za (digitalno) raziskovalno delo v nacionalnem in globalnem znanstveno razvojnem prostoru,
2. nacionalno digitalno humanistiko:
  - razvoj,
  - homogenizacija,
  - standardizacija,
  - vključevanje in
  - popularizacija nacionalne digitalne humanistike v okviru evropske infrastrukture za umetnosti in humanistiko,
  - diseminacija novih znanj izven nacionalnega prostora,
3. razvijalce odprtokodnih programov doma in v tujini:
  - ekonomizacija proračunskih sredstev:
    - objava programskih kod novih orodij, razvitih v okviru IP INZ, v sistemu GitHub za nadaljnjo uporabo/nadgradnjo/adaptacijo pod odprtokodno

licenco,

4. nacionalno kulturno in znanstveno dediščino:
  - manjša obremenitev analognega gradiva,
  - poenotena modulacija digitaliziranega gradiva,
  - usklajevana tehnična adaptacija,
  - standardizacija vzdrževanja in dolgoročne hrambe,
5. razvoj zgodovinopisja in humanistike:
  - vzpostavitev nacionalnega sistema zgodovinskih virov in zgodovinopisnih vsebin, zagotavljanju dostopa do teh gradiv ter izgradnji servisov za namene raziskav v zgodovinopisju, humanistiki in družboslovju, ki so vsebinsko in tehnološko kompatibilni z evropskimi normativi in trendi,
6. krepitev raziskovalno-razvojne politike:
  - izdelava in vzdrževanje tehnološko naprednih informacijsko komunikacijskih sistemov, ki omogočajo ustvarjanje novih raziskovalnih podatkov in na podlagi teh novih spoznanj, potrebnih za razvoj zgodovinopisja in humanistike, kar posledično pomeni krepitev nacionalne identitete in splošnega družbenega napredka tako v nacionalnem kot tudi globalnem prostoru.

E. FINANČNO POROČILO O PORABI SREDSTEV V LETU 2016 TER FINANČNI NAČRT ZA LETO 2017

1. Naziv ESFRI projekta¹:

Poročilo za leto 2016					
	Plače	Prispevki	Neposredni mat. in nemat. stroški	Amortizacija	SKUPAJ
Prejeta sredstva ARRS v letu					
Poročilo o porabi prejetih sredstev za izvedbo projekta v letu					
Plan za leto 2017					
Plan stroškov za leto 2017					

¹ V kolikor IP sodeluje v več ESFRI projektih, finančne podatke prikažite za vsak ESFRI projekt ločeno.

F. IZJAVE POROČEVALCA

Podpisani na tem poročilu oziroma predlogu izjavljamo, da:

- so vsi podatki v poročilu v elektronski obliki identični podatkom v poročilu v pisni obliki;
- se strinjamo z obdelavo podatkov, povezanih z izvajanjem infrastrukturnega programa v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov ter obdelavo teh podatkov za evidenco MIZŠ in ARRS.

Kraj in datum:

Ljubljana _____, _____

PODPISI:

Vodja infrastrukturnega programa:

Ime in priimek:

dr. Mojca Šorn

Podpis: _____

Zastopnik oz. pooblaščenka oseba

JRO in/ali koncesionarjev:

Ime in priimek:

doc. dr. Damijan Guštin

Podpis: _____

ŽIG

Odgovorni računovodja:

Ime in priimek:

Anita Rus

Podpis: _____